

Platform DSE

The Great Transition

Platform Duurzame en Solidaire Economie

Like all revolutionary new ideas, the subject has had to pass through three stages, which may be summed up by these reactions:

(1) 'It's crazy - don't waste my time.'

(2) 'It's possible, but it's not worth doing.'

(3) 'I always said it was a good idea.'

Arthur C. Clarke, sciencefictionschrijver (1917 - 2008)

Inleiding

Een economie die harmonie voorop stelt, die leidt tot stabiliteit en vrede, die politiek en maatschappij ondersteunt, die alle mensen op de wereld in hun behoeften voorziet, die teruggeeft wat zij neemt en volledig op duurzame energiebronnen draait... Een economie die diversiteit ziet als versterking van het maatschappelijk systeem, die rekening houdt met volgende generaties en mensen in arme landen, die respect heeft voor alles wat leeft... Dat klinkt als een utopie, mijlen ver verwijderd van de dagelijkse praktijk. Toch is het mogelijk, juist nu. Dit is het moment om te kiezen voor de transitie naar een sociaal ecologisch tijdperk. De tijd is er rijp voor. Sinds de financiële crisis zien namelijk steeds meer mensen in dat we met onze 'groeiverslaving' op een doodlopend spoor zitten. Steeds meer individuen, bedrijven en organisaties werken wereldwijd aan duurzame en solidaire oplossingen. Steeds meer economen en politici pleiten voor andere maatstaven van welvaarts-groei. Steeds meer mensen sluiten zich aan bij de wereldwijde Occupy-beweging. Steeds vaker valt de term The Great Transition. Vrijwel allemaal willen zij een economie die bloeit en groeit in kwaliteit. De grote vraag blijft: 'hoe moet het dan wel?'

Achtergrond Platform DSE

Sinds 2006 neemt het Platform Duurzame en Solidaire Economie in deze transitie het voortouw. De afgelopen jaren heeft het Platform DSE een Petitie over de ontwikkeling van een duurzame en solidaire manier van economisch meten (2006), de Verklaring van Tilburg (2008), het Appèl van Antwerpen (2009), een Fair&Green Deal (2009), het Plan voor een Duurzame en Solidaire Economie (2011), Samen werken aan de grote transitie (2012), de Macro Economische Verkenning+ 2013 (2012) en diverse brochures gepubliceerd om alternatieven onder de aandacht te brengen. Er zijn namelijk meerdere alternatieve economische 'modellen' – met telkens andere accenten – zoals de Steady State Economy, solidaire economie, ecologische economie, zorgeconomie, participatieve economie, post growth economy en postkapitalistische economie.

Achtergrond van dit document

Het Platform DSE wil The Great Transition verder stimuleren en daarom zijn in het najaar van 2011 interne strategiesessies georganiseerd. Eind 2012 is dit document geupdate. Bezinning op de eigen strategie is regelmatig nodig, omdat blijkt dat de transitie naar een sociaal ecologisch tijdperk niet gemakkelijk is. Het vraagt om bezinning op tal van bestaande denkbeelden; om vernuft en doorzettingsvermogen; om bevlogen leiders, die buiten gebaande kaders durven denken. Het vraagt om mensen die open staan voor vernieuwing en welzijn verkiezen boven meer materiële groei.

Doel van dit document

Het Platform DSE wil mensen stimuleren om mee te werken aan The Great Transition. Wij willen dat de Nederlandse regering, internationale instellingen als de VN, het IMF, de EU en de ECB en het bedrijfsleven zich inzetten om de unieke kansen die deze transitie biedt te benutten. Wij geloven in het slagen van The Great Transition. De transitie naar een sociaal ecologisch tijdperk is namelijk al gaande. Het is nu zaak de transitie veel beter te faciliteren en bestaande initiatieven op te schalen. Mythen en misverstanden moeten uit de weg worden geruimd om de transitie te versnellen. Zo is het een misverstand te denken dat een economie die niet groeit, zou stagneren. Het tegendeel is waar: juist een economie die alsmaar hoge groeicijfers nastreeft, loopt tegen zijn grenzen aan. De financiële crisis is wat dat aangaat een niet mis te verstane waarschuwing. Deze heeft geleid tot daling van nationale inkomens, stijging van overheidstekorten, faillissementen van gevestigde financiële instellingen, overheidsingrijpen om banken te redden, stijgende werkloosheid en het dreigende bankroet van hele landen.

The Great Transition en Nederland

Vele Nederlanders leven inmiddels in onzekerheid over hun baan, er is zware druk om lonen te verlagen, arbeidstijden te verlengen, pensioenleeftijden te verhogen, lasten te verzwaren en slechtere werkomstandigheden te accepteren. Deze maatregelen worden gepresenteerd als noodzakelijk kwaad om de hoog opgelopen staatsschulden terug te brengen. Maar zonder de intentie om herhaling van een crisis te voorkomen en zonder een plan voor een duurzame en solidaire economie, werken deze maatregelen het systeem dat voor alle ellende heeft gezorgd slechts verder in de hand. En het kan zoveel beter! Het kan anders! Banen en een aardedividend kunnen door de gemeenschap worden gegarandeerd, net zoals dat nu het geval is met onderwijs en verpleging. De werkloosheid kunnen we terugdringen door gemiddeld minder te gaan werken. Dat geeft meer tijd voor ontspanning, sociale contacten, scholing, sport, enzovoort. In een dergelijke samenleving neemt de algehele consumptie en behoefte aan materiële luxe af. We verminderen onze ecologische voetafdruk en dit geeft mensen die nu in armoede leven de kans om ook mee te doen; om niet hun land te hoeven ontvluchten in de hoop op een beter bestaan. De aarde krijgt bovendien de kans zich te herstellen van onze ingrepen op milieu en klimaat. Conclusie: door nu te kiezen voor de transitie, realiseren we een mooie wereld voor onszelf en onze kinderen.

Missie

De missie van het Platform DSE is **“een stabiele, gelijkwaardige en rechtvaardige economie tot stand brengen waar het menselijk gebruik van natuurlijke hulpbronnen en het natuurlijk vermogen van de aarde in balans zijn.”**

Het Platform DSE concentreert zich daarbij op de Nederlandse economie en samenleving, maar plaatst dit tegen de achtergrond van het belang van realisatie van een mondiale duurzame en rechtvaardige economie en samenleving (The Great Transition is een internationale beweging).

Ambitie

Het Platform DSE wil **“de transitie naar een sociaal ecologisch tijdperk ondersteunen en versnellen”**.

Duurzaamheid, solidariteit en rechtvaardigheid zijn onze kernwaarden. De internationale begrippen *Fair Earth Share*¹, *Sustainable Development*² en *Ubuntu*³ sluiten hier goed bij aan. De platformleden respecteren verschillen in visie (verschillende mensen dragen op verschillende manieren bij aan de transitie) en beseffen dat effectiviteit en diversiteit essentieel zijn om The Great Transition te laten slagen. Wij dragen de transitie uit in onze communicatie en nemen verantwoordelijkheid voor de transitie door het organiseren van programma's en activiteiten. Wij ervaren onze bijdrage als een voorrecht; we zijn de verandering door het voor te leven.

Strategie

Het Platform DSE wil **meer mensen bij de Great Transition betrekken en bestaande duurzame en solidaire initiatieven aan elkaar koppelen en opschalen**. Er zijn al allerlei experimenten en (lokale) initiatieven. We weten inmiddels wat er technisch mogelijk is voor een duurzame samenleving. De tijd is rijp de transitie breed op te pakken.

---

¹ “A Fair Earth Share is the amount of land each person would get if all the ecologically productive land on Earth were divided evenly among the present world population.”

² “Sustainable development is development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs.” (Brundtland Commission, 1987)

³ “Ubuntu is leven op een manier die uitgaat van de wederzijdse afhankelijkheid van mensen en van de natuur. Deze waarden geven moed en leiden tot consequent gedrag. Ubuntu betekent ook het analyseren van problemen in de context van het hele systeem..”

Hoofdactiviteiten

Het Platform DSE onderscheidt 4 hoofdactiviteiten:

- 1. Visie en kennisontwikkeling**
  1. Focus: Helder krijgen dilemma's. Uitwerken alternatieve economische modellen.
  2. Doelgroep: Achterban en specialisten in economie en politiek.
- 2. Kennisoverdracht en educatie**
  1. Focus: Bestaande kennis verspreiden
  2. Doelgroep: Achterban en jonge mensen (studenten)
- 3. Media**
  1. Focus: Laten zien van alternatieven. Benoemen en bestrijden onduurzaamheid en onrechtvaardigheid.
  1. Doelgroep: Nieuwe mensen en achterban
- 4. Regionale programma's.**
  1. Focus: Bestaande initiatieven koppelen en opschalen. Creëren regionale duurzame en solidaire economieën. Theorieën implementeren. (Zorg, energie, commons, financiën en voedsel)
  2. Doelgroep: Achterban in regio's en geïnteresseerden.

Inhoud

Inhoudelijk focust het Platform DSE zich op 4 thema's:

- ✓ Herdefiniëring groei en vooruitgang (Degrowth, multiple growth)
- ✓ Minder werken (21-urige werkweek)
- ✓ Publieke middelen (Commons)
- ✓ Alternatieve vormen van economie (Welke alternatieven werken waar)

Structuur

Het Platform DSE is een netwerkorganisatie. Er wordt in verschillende groepen gewerkt aan activiteiten. De leden werken aan de activiteiten die zij zelf prioriteit geven en willen uitvoeren. De leden van PDSE nemen deel aan minstens één concrete activiteit. Leden van het Platform treden op vanuit PDSE, niet namens PDSE. We nodigen mensen uit zich aan te sluiten en mee te werken aan The Great Transition.

Coördinator(en)team

Om de verschillende activiteiten van het Platform te coördineren, is er momenteel een coördinator. Bij voldoende financiering zullen er meerdere coördinatoren komen. De coördinator voert centrale taken uit, te weten:

- ✓ Onderhouden contacten en centrale communicatie
- ✓ Financieel
- ✓ Platform bijeenkomsten organiseren
- ✓ Huisvesting
- ✓ Communicatieplan en huisstijl

De vergoeding voor de uitvoering van deze centrale taken is €34 per uur (incl. BTW).

Financiën

De financiële structuur van het Platform DSE is zorgwekkend. Een aantal subsidiegevers is afgehaakt. Een steunfonds bij Triodos is ingericht. Particulieren en Pequeno hebben het afgelopen jaar geld gedoneerd om de zaak draaiend te houden. Voor de toekomst is een model waarbij eigen opbrengsten in de basis voorziet en dit wordt aangevuld met subsidies en donaties. Om deze reden heeft het Platform DSE in 2012 een productaanbod opgesteld. Uitgangspunt is het eigen sociale en solidaire economisch model.

Huisvesting

Idealiter hebben wij een locatie tot onze beschikking welke ruimte biedt voor een coördinatorteam, flexplekken en expertmeetings/debatten en trainingen. De realiteit is dat dit voorlopig niet haalbaar is.

Bijlage 1 Kenmerken en waarden

Om The Great Transition te verhelderen, heeft het Platform DSE kenmerken en waarden van het huidige tijdperk en het sociaal ecologisch tijdperk benoemd. Deze tabel zal zich gedurende de transitie steeds nauwkeuriger laten invullen.

Huidige Tijdperk	Sociaal Ecologisch Tijdperk
Onduurzaamheid <ul style="list-style-type: none"> ✓ Onrechtvaardige verdeling ✓ Overshoot ✓ Ecologische voetafdruk > biocapaciteit ✓ Relatieve ontkoppeling ✓ Afname biodiversiteit ✓ Fossiele brandstoffen ✓ Lineaire processen 	Duurzaamheid <ul style="list-style-type: none"> ✓ Fair Earth Share ✓ Quotering ✓ Ecologische voetafdruk ≤ biocapaciteit ✓ Absolute ontkoppeling ✓ Bionutraliteit ✓ Vernieuwbare energiebronnen ✓ Cyclisch processen (C2C)
Asociaal <ul style="list-style-type: none"> ✓ Eigenbelang – Individualisme ✓ Overheersing en instabiliteit ✓ Centralisatie van macht ✓ Constant gevoel van schaarste ✓ Onzekerheid & Crises ✓ Competitie ✓ Sociale monocultuur ✓ 60-urige werkweek en werkloosheid ✓ 36-urige werkweek (gemiddeld) ✓ Passief burgerschap ✓ Gekozen aristocratie ✓ Consumentisme 	Solidariteit <ul style="list-style-type: none"> ✓ Ubuntu ✓ Vrede en stabiliteit ✓ Einde overheersing/ uitbuiting ✓ Genoeg voor iedereen ✓ Bestaanszekerheid & Veiligheid ✓ Samenwerking ✓ Diversiteit ✓ Werk delen ✓ 21-urige werkweek ✓ Actief burgerschap/ kritische burger en consument ✓ (Directe) democratie ✓ Welzijn
Financieel/ Economisch <ul style="list-style-type: none"> ✓ Focus op economische groei ✓ Groeidwang ✓ Geld is doel ✓ Geldefficiency ✓ Illusie, mythen en manipulatie ✓ Afvaleconomie ✓ Schaalvergroting ✓ Extreem ongelijke inkomens ✓ Mondialisering 	Financieel/ Economisch <ul style="list-style-type: none"> ✓ Focus op welzijn ✓ Ontspanning en continuïteit ✓ Geld is middel of ander ruilmiddel ✓ Ecologische efficiency (materiaal) ✓ Feiten en transparantie ✓ Kringlooeconomie ✓ Optimale schaal ✓ Aardedividend en maximum vermogen ✓ Regionalisering / Think global, act local

Bijlage 2 Dilemma's

In ons streven naar een sociaal ecologisch tijdperk lopen wij tegen een aantal dilemma's aan. Deze worden hieronder benoemd om de discussie helder te krijgen:

- ✓ Breed versus focus. De visie van het Platform DSE is heel breed, het werkterrein dus ook. Dit maakt het lastig om onze boodschap te communiceren. Toch denken wij dat de verschillende crises met een brede, integrale, holistische visie benaderd moeten worden. De diverse mondiale problemen zijn immers allemaal met elkaar verbonden. Duidelijk is dat wij bij de implementatie moeten focussen.
- ✓ Korte termijn versus lange termijn. Op korte termijn moeten acties worden ondernomen om de lange termijn visie te bereiken. De Fair&Green Deal is een eerste stap naar een sociaal ecologische samenleving. Dit kan soms botsen met nieuwe systemen en wereldbeelden die in parallelle processen worden ontwikkeld.
- ✓ Draagvlak versus urgentie. Enerzijds is het gezien de urgentie belangrijk dat er nu actie wordt ondernomen. Anderzijds is het van belang dat er wordt gewerkt aan het creëren van draagvlak voor de transitie.
- ✓ Een toekomstbeeld versus diversiteit. Enerzijds werken de leden van het Platform DSE gezamenlijk toe naar een doel, namelijk een sociaal ecologisch tijdperk. Anderzijds zijn wij voorstanders van vrijheid en diversiteit.

Deze dilemma's kennen een grote complexiteit omdat bij transities steeds sprake is van meerdere fases (take off, acceleratie etc.), meerdere niveaus (macro, meso, micro) en meerdere gelijktijdig voorkomende veranderingen.

Bijlage 3 Leden van het Platform DSE

Leden van het Platform DSE (per 1-1-2013)

Dick Biesta

Barteld de Boer

Peter Daub

Annet Driessen

Antonie Fountain

Rob Gort

Ted van Hees

Michiel Hobbelt

Christiaan Hogenhuis

Kees Hudig

John Huige

Jan Juffermans

Pascal van Kaam

Willemijn Kemp

Lou Keune

Gerard Krijger

Martijn Jeroen van der Linden (coördinator)

Paul Metz

Maarten Nijman

Filip Rollier

Leida Rijnhout

Esther Somers

Sjef Staps

Frans van der Steen

Gerrit Stegehuis

Peter van Vliet

Koen Vredereg

Greetje Witte-Rang

Adviseurs van het Platform DSE zijn:

Bob Goudzwaard

Hans Opschoor